

C1 – הבנת הנקרא –
(12.5 נקודות)

קראו את הקטע ולאחר מכן את המשפטים. בחרו בהשלמה הנכונה מתוך ההשלמות האפשריות. כתבו את האות של התשובה הנכונה בטבלה שלמטה. התרגיל הראשון (0) הוא דוגמה.

חינוך הילדים מול אמצעי התקשורת: מעלות וחסרונות / לפי מיכאל גורביץ'.

חשיבות מיוחדת במינה נודעת להשפעות החינוכיות של אמצעי תקשורת ההמונים על ילדים. ילדים ניתנים להשפעה מאמצעים אלו יותר ממבוגרים וגם מושפעים מהם יותר מאשר מן המסגרות החינוכיות הרגילות (המשפחה ובית הספר). סיבה אחת לכך היא סגנונם האופייני של אמצעי תקשורת ההמונים, שהוא בדרך כלל קל ומושך יותר מזה של אמצעי השפעה אחרים. זאת ועוד, הילד אינו מייחס לאמצעים אלו מגמה לחנך אותו.

אמצעי תקשורת-ההמונים, ובעיקר הטלוויזיה, משמשים מקור עשיר של מידע ובידור לילד. במדינות שנהוגים בהן שידורי טלוויזיה בהיקף נרחב, זהו המוקד המרכזי של פעילות הילדים. בארצות-הברית נתונים להשפעת הטלוויזיה אחד מכל שלושה ילדים בני שלוש ומעלה ו- 90% מגילאי בית-הספר היסודי. תלמידי שנות הלימודים הראשונות מקדישים לטלוויזיה כשעתיים ביום בממוצע, ושיעור זה עולה עד ארבע שעות בשנות הלימודים האחרונות. מישוהו חישב ומצא, שהזמן שמקדיש ילד אמריקאי לטלוויזיה בשש-עשרה שנות חייו הראשונות, מקביל לזמן שהוא מבלה בבית-הספר.

בדרך כלל אין הילדים מסתפקים בתוכניות המיועדות להם. הם צופים גם בהרבה משדרים המיועדים למבוגרים, ואף מתרגלים במהירות להעדיף את תוכנם על תכנים המיועדים להם, בעיקר תוכניות בידור.

הטלוויזיה, כאמור, היא מקור מידע חשוב. אוצר-המילים של ילדים שצפו הרבה בטלוויזיה לפני שהתחילו ללמוד בבית-הספר, גדול במידה ניכרת מזה של ילדים אחרים. אולם משיועד הילד לקרוא, מתחילה המילה הכתובה לשמש מקור ידיעה חשוב יותר, ובכך מצטמצמת חשיבותה של הטלוויזיה כאמצעי להרחבת אוצר המילים. עם זאת מוסיפה הטלוויזיה למלא תפקיד מרכזי כמקור חשוב למידע בתחומים רבים, ומרובה התרומה להרחבת ההשכלה החברתית של בני הגילים הצעירים. אומנם רמת ההפשטה של המידע נמוכה, והוא מבוסס בעיקרו על היכרות עם אישים פוליטיים המוקרנים תכופות על המרקע, אך בסופו של דבר, אין הלמידה מטרתה העיקרית של הצפייה בטלוויזיה, אלא תוצר-לוואי של פעולה זו.

הטלוויזיה משפיעה במידה רבה גם על חייו הרגשיים של הילד. ילדים אוהבים טלוויזיה וקשורים אליה, והתכנים המוגשים בה מקנים להם חוויות ריגושיות עזות של שמחה ושל חרדה. הצפייה המרובה בשידורים בעלי תוכן אלים עלולה לעורר בילד חרדה: אולם דומה שהאלימות המסוגגנת, המאפיינת למשל את סרטי המערב הפרוע, אינה משפיעה בכיוון הזה.

הכלל, לפיו ההשפעה של תקשורת-ההמונים תלויה גם באופיים של המשתמשים בה, נכון גם לגבי ילדים. ילדים חסרי ביטחון, או ילדים שיחסייהם עם משפחתם ועם חבריהם אינם תקינים, יתמכרו לטלוויזיה. בהעדרה ירבו לבקר בקולנוע, להאזין לרדיו או לקרוא ספרות בדיונית. הילד הפעיל, לעומת זאת, המקיים יחסים תקינים עם בני משפחתו ועם חבריו, יקדיש פחות מזמנו לאמצעי-תקשורת אלו.

זאת ועוד: השפעת הטלוויזיה תלויה אף בדרך השימוש בתכניה. למשל, ילדים פעילים בחיי חברה נוטים לשלב בפעילותם ובמשחקיהם את החומר שקלטו בטלוויזיה, ואילו ילדים מבודדים מבחינה חברתית נוטים להזין בחומר זה את הזיותיהם בהקיץ.

מכאן, שהשפעתם של תכני התקשורת, שאינם מיועדים בראש ובראשונה לצרכיו של הילד, יש בה משום ברכה וסכנה כאחת לגביו. הברכה כרוכה בכוחם של אמצעי-התקשורת להרחיב את אופקיו של הילד, להפגישו עם תחומים מרובים של מציאות חדשה ולהעשיר את הידע שלו: הסכנה נובעת מן התכנים הקלוקלים העלולים להשפיע על טעמו התרבותי. יתרה מזאת, חשיפה לא-סלקטיבית לתכנים עלולה לפעמים להפגישו בגיל רך עם חוויות הכרוכות באלימות או באירועים שאינם ברורים לו ולעורר בו חרדות.

דוגמה:

0. _____ מושפעים יותר ממבוגרים מאמצעי התקשורת.

א. ילדים

ב. בנים

ג. כולם

ד. בני 20-40

1. אמצעי תקשורת ההמונים משפיעים יותר, כי הסגנון שלהם _____ יותר משל אמצעי השפעה אחרים.

א. ילדתי

ב. אטרקטיבי

ג. רציני

ד. מיושן

2. _____ הילד אינו מייחס לאמצעים אלו מגמה לחנך אותו.

א. למרות זאת

ב. אף על פי ש

ג. משום ש

ד. מה גם ש

3. במדינות שבהן משדרים שידורי טלוויזיה רבים, הצפייה בטלוויזיה היא הפעילות _____ של הילדים.

א. העיקרית

ב. החינוכית

ג. היחידה

ד. המומלצת

4. הזמן שמקדיש ילד אמריקאי לטלוויזיה בשש-עשרה שנות חייו הראשונות, _____ זמן שהוא מבלה בבית-הספר.

א. הוא הרבה פחות מן ה

ב. הוא הרבה יותר מן ה

ג. שווה ל-

ד. הוא קביל כמו ה-

C1 – פתרונות – הבנת הנקרא

10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	0
א	ב	ד	ג	א	ב	ג	א	ד	ב	א